

V Bruseli 21. 12. 2016
COM(2016) 831 final

**OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, EURÓPSKEJ RADE
A RADE**

Tretia správa o pokroku smerom k dosiahnutiu účinnej a skutočnej bezpečnostnej únie

Tretia správa o pokroku smerom k dosiahnutiu účinnej a skutočnej bezpečnostnej únie

I. ÚVOD

Toto je tretia z mesačných správ o pokroku dosiahnutom pri budovaní účinnej a skutočnej bezpečnostnej únie, ktorá sa venuje vývoju v rámci dvoch hlavných pilierov: *boj proti terorizmu a organizovanej trestnej činnosti, ako aj prostriedkom, ktorými sa podporujú, a posilňovanie našej obranyschopnosti a budovanie odolnosti proti týmto hrozbám*. Zbabelý a opovrhnutiahodný útok, ktorý sa odohral 19. decembra v Berlíne, a ďalšie hrozné útoky z roku 2016 nám opäť pripomínajú našu zraniteľnosť a potrebu vzájomnej spolupráce pri posilňovaní našej kolektívnej bezpečnosti v záujme ochrany našich slobôd a spôsobu života. V priebehu obdobia, za ktoré sa podáva táto správa, sa dosiahol konkrétny pokrok pri obmedzovaní priestoru pre činnosť teroristov a tých, ktorí ich podporujú. V tejto správe sa uvádza prehľad nového **balíka predpisov na boj proti financovaniu terorizmu, ktorý bol dnes prijatý** a ktorý predstavuje významný krok pri obmedzovaní finančných prostriedkov, ktoré sa používajú na podporu terorizmu. Aby sa priestor pre činnosť teroristov ešte viac obmedzil, Komisia zlepšuje aj výmenu informácií, a to prijatím súboru návrhov na posilnenie účinnosti a efektívnosti **Schengenského informačného systému**. Počas obdobia, za ktoré sa podáva táto správa, sa dosiahol aj významný pokrok v súvislosti s kľúčovými legislatívnymi návrhmi EÚ týkajúcimi sa boja proti terorizmu a organizovanej trestnej činnosti, ako aj posilnenia bezpečnosti na našich hraniciach. Európsky parlament a Rada už dosiahli politickú dohodu o **smernici o boji proti terorizmu**, revízii **smernice o strelných zbraniach** a revízii **Kódexu schengenských hraníc** s cieľom umožniť systematické kontroly občanov EÚ.

Významný pokrok sa dosiahol aj v boji proti radikalizácii na internete. Výsledkom druhého zasadnutia **internetového fóra EÚ** na vysokej úrovni je oznámenie iniciatívy zdieľania hashov od najväčších internetových platforiem, ktorá umožní zúčastneným spoločnostiam používať „hashe“ na zistenie teroristického obsahu s cieľom zaistiť jeho trvalé odstránenie. Tento nový nástroj by mal ešte viac obmedziť prístup teroristických organizácií ku kľúčovému médiu používanému na propagandu, nábor a radikalizáciu. Komisia na fóre takisto uviedla do života **program posilnenia postavenia občianskej spoločnosti** s rozpočtom 10 miliónov EUR, ktorý slúži na podporu partnerov z občianskej spoločnosti pri zvyšovaní množstva účinných alternatívnych argumentácií online.

Významný vývoj nastal aj v mnohých iných oblastiach. Vzhľadom na rozhodujúci význam plného a včasného vykonávania smernice EÚ o osobných záznamoch o cestujúcich (PNR) Komisia predstavila **plán vykonávania pre osobné záznamy o cestujúcich**, ktorý má členským štátom poskytnúť usmernenie. Komisia predstavila aj **akčný plán na posilnenie európskej reakcie na podvody týkajúce sa cestovných dokladov**. Akčný plán poskytuje členským štátom praktické odporúčania na riešenie narastajúceho problému podvodov týkajúcich sa cestovných dokladov vrátane registrácie totožnosti, vydávania dokladov, výroby a kontroly dokladov. A napokon, Komisia s cieľom prispieť k ochrane občanov a kritickej infraštruktúry riešila bezpečnosť našich energetických sietí v rámci **balíka pre energetickú úniu**, ktorý bol prijatý 30. novembra. Tento balík má podporovať členské štáty, pokiaľ ide o posudzovanie rizík, pripravenosť na riziká a riadenie krízových situácií v súvislosti s elektrizačnou sústavou Únie.

II. NOVÉ PRÁVNE PREDPISY EÚ NA BOJ PROTI TERORIZMU A ORGANIZOVANEJ TRESTNEJ ČINNOSTI

Teroristické trestné činy

Európsky parlament a Rada po intenzívnych rokovaníach 17. novembra dospeli k politickej dohode o návrhu Komisie na **smernicu o boji proti terorizmu**¹ z decembra 2015. Ide o veľmi dôležitý krok v našom boji proti teroristom a tým, ktorí ich podporujú. V uvedenej smernici sa konsolidujú existujúce právne predpisy EÚ a medzinárodné normy² týkajúce sa kriminalizácie teroristických trestných činov a zahŕňajú sa „nové“ trestné činy súvisiace s terorizmom vrátane financovania terorizmu a cestovania do zahraničia s cieľom spáchania teroristického trestného činu alebo účasti na výcvikovom tábore – ako aj návrat z takýchto činností, poskytovanie alebo absolvovanie výcviku. Ide o kľúčový prvok v boji proti zahraničným teroristickým bojovníkom. Smernica obsahuje aj ustanovenia zamerané na uspokojenie špecifických potrieb obetí terorizmu prostredníctvom informácií, podpory a ochrany. Európsky parlament a Rada teraz musia text rýchlo formálne prijať, pričom členské štáty budú mať na jeho vykonanie 18 mesiacov.

Kontrola strelných zbraní

V nadväznosti na návrh Komisie v novembri 2015 a po opakovaných výzvach Európskemu parlamentu a Rade spoluzákonodarcovia 13. decembra 2016 dosiahli politickú dohodu o revízii **smernice EÚ o strelných zbraniach**³. Ide o veľmi dôležitý krok pri zabráňovaní legálnemu prístupu k útočným zbraňam vojenského typu. V revidovanej smernici sa rozširuje rozsah zbraní, ktoré sú zakázané a podliehajú preto kontrole podľa najprísnejšej kategórie A, vrátane automatických zbraní konvertovaných na poloautomatické a poloautomatických zbraní vybavených veľkokapacitnými zásobníkmi a nabíjacími zariadeniami. V budúcnosti už nebude môcť tieto zbrane kupovať ani s nimi obchodovať nikto okrem veľmi úzko vymedzenej skupiny držiteľov licencie – ako sú napríklad múzeá alebo športoví strelci – ktorí budú podliehať prísnyim požiadavkám v oblasti bezpečnosti a monitorovania. Po prvýkrát bude obmedzená veľkosť zásobníkov poloautomatických zbraní s dlhou aj krátkou hlavnou a všetky základné komponenty strelných zbraní budú musieť byť povinne označené a zaregistrované⁴.

Súčasne s posilňovaním kontroly legálne držaných strelných zbraní Komisia pracuje na posilnení **boja proti nezákonnému obchodovaniu so strelnými zbraňami**, najmä na západnom Balkáne, ako sa predpokladá v akčnom pláne na roky 2015 – 2019. Stretnutie s predstaviteľmi západného Balkánu na úrovni ministrov, ktoré sa konalo 16. decembra, bolo významným medzníkom v tejto záležitosti a krajiny EÚ a západného Balkánu vydali spoločné vyhlásenie s cieľom zdôrazniť kroky potrebné na účinnejší boj proti nezákonnému obchodovaniu so strelnými zbraňami v Európe a na západnom Balkáne.

Komisia popritom ešte väčšmi sprísnila opatrenia týkajúce sa prekursorov výbušnín, aby bolo pre teroristov ešte ťažšie získať prístup k surovinám používaným pri **nedovolenej výrobe výbušnín**. Harmonizované pravidlá týkajúce sa dostupnosti, dovozu, vlastníctva a používania látok alebo zmesí, ktoré by sa mohli zneužiť na nedovolenú výrobu

¹ COM(2015) 625 final.

² Vrátane Dodatočného protokolu k Dohovoru Rady Európy o predchádzaní terorizmu a noriem Finančnej akčnej skupiny (FATF).

³ KOM(2006) 93 v konečnom znení.

⁴ Na zasadnutí COREPERU 20. decembra 2016 k textu smernice o strelných zbraniach, na ktorom sa dohodli spoluzákonodarcovia, vydala Komisia vyhlásenie, v ktorom vyjadrila poľutovanie nad tým, že niektoré časti pôvodného návrhu, ktoré stanovujú väčšie ambície, najmä pri navrhovaní úplného zákazu najnebezpečnejších poloautomatických strelných zbraní, neboli Európskym parlamentom a Radou podporené.

výbušnín, sú uvedené v nariadení (EÚ) č. 98/2013 s cieľom obmedziť ich dostupnosť širokej verejnosti a zabezpečiť náležité nahlasovanie podozrivých transakcií v rámci celého dodávateľského reťazca. Boli prijaté tri delegované nariadenia⁵ na kontrolu používania prekursorov výbušnín, ktoré sa týkajú hliníkového prášku, horčíkového prášku a dusičnanu horečnatého. V nariadeniach sa ukladá prísna ohlasovacia povinnosť, pokiaľ ide o predaj prekursorových látok, s cieľom zabrániť ich zneužitiu na nedovolenú výrobu domácky vyrobených výbušnín.

Systematické hraničné kontroly

Zatiaľ čo štátni príslušníci tretích krajín sa už pri vstupe podrobujú systematickým kontrolám dokladov a bezpečnostným kontrolám s použitím príslušných databáz, cielenou reformou **Kódexu schengenských hraníc**⁶, na ktorej sa spoluzákonodarcovia dohodli 5. decembra, sa zavádzajú povinné systematické kontroly občanov EÚ s použitím príslušných databáz. Štátni príslušníci tretích krajín budú odteraz navyše podrobovaní systematickej kontrole na výstupe s použitím Schengenského informačného systému (SIS) a databázy odcudzených a stratených cestovných dokladov vedenej Interpolom. Táto zmena pomôže odhaliť všetkých hľadaných jednotlivcov, na ktorých sa vzťahuje zápis v databáze – vrátane zahraničných teroristických bojovníkov.

III. PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU NA POSILNENIE BOJA PROTI FINANCOVANIU TERORIZMU

Na boj proti celej škále prostriedkov, ktoré používajú teroristi na získavanie a presun finančných prostriedkov, Komisia predložila **vo februári 2016** komplexný **akčný plán na posilnenie boja proti financovaniu terorizmu**⁷. Dnes Komisia prijala nový balík návrhov na realizáciu opatrení, ktoré sa zaviazala dokončiť do konca roka 2016. Navrhované nástroje sťažia páchatelom financovanie ich činností a súčasne uľahčia sledovanie ich finančných transakcií, ich zastavenie a postavenie zodpovedných pred súd. Opatrenia sa zameriavajú na boj proti praniu špinavých peňazí a nezákonnému pohybu hotovosti spojenému s terorizmom a trestnou činnosťou, a to zlepšením možností zmrazenia a konfiškácie majetku a skúmaním spôsobov na zlepšenie odhaľovania a sledovania pohybov finančných prostriedkov teroristov.

1. Kriminalizácia prania špinavých peňazí a odhaľovanie nezákonných pohybov hotovosti

Aby mohli príslušné orgány stíhať páchatelov trestnej činnosti a teroristov a dostať ich za mreže, potrebujú primerané ustanovenia trestného práva. Navrhovaná **smernica o kriminalizácii prania špinavých peňazí**⁸ poskytne komplexné vymedzenie trestných činov prania špinavých peňazí a trestných sadzieb pre celú EÚ. Táto smernica posilní existujúci rámec boja proti praniu špinavých peňazí. Zaisťujú sa aj, aby EÚ splnila svoje medzinárodné záväzky v tejto oblasti vrátane Varšavského dohovoru⁹, ako aj príslušné

⁵ C(2016) 7647 final, C(2016) 7650 final a C(2016) 7657 final.

⁶ COM(2015) 670 final.

⁷ COM(2016) 050 final.

⁸ COM(2016) xxx.

⁹ Dohovor Rady Európy o praní špinavých peňazí, vyhľadávani, zaistení a konfiškácii ziskov z trestnej činnosti a o financovaní terorizmu z roku 2005, CETS č. 198, [v ktorom sa vyžaduje, aby krajiny kriminalizovali pranie ziskov zo širokej škály predikatívnych trestných činov (s poskytnutím zoznamu kategórií predikatívnych trestných činov) a rovnako aj pomocné činnosti, a to bez ohľadu na to, či predikatívny trestný čin podliehal trestnej právomoci krajiny, v ktorej sa uskutočnil trestný

odporúčania Finančnej akčnej skupiny (FATF), čím sa takisto pomôže prekonať existujúce prekážky cezhraničnej súdnej a policajnej spolupráce v boji proti praniu špinavých peňazí a zlepšiť presadzovanie práva. A napokon by mal tento návrh brániť páchatelom trestnej činnosti zneužívať rozdiely medzi právnymi predpismi jednotlivých štátov vo svoj prospech a mal by pôsobiť ako účinný odstrašujúci prostriedok.

Na účinné stíhanie týchto trestných činov potrebujú príslušné orgány primerané nástroje na odhalenie teroristov a ich podporovateľov. V existujúcom nariadení o kontrole peňažných prostriedkov v hotovosti¹⁰ sa stanovuje ohlasovacia povinnosť pre každého, kto vstupuje do EÚ alebo z nej odchádza s hotovosťou v hodnote 10 000 EUR alebo viac. Neexistuje však ustanovenie, pokiaľ ide o hotovosť posielanú poštou, nákladnou dopravou alebo kuriérom, pričom príslušné orgány už avizovali, že páchatelia sa uchýľujú k posielaniu a prijímaniu hotovosti takýmito zásielkami, aby sa vyhli ohlasovacej povinnosti podľa uvedeného nariadenia.

Navyše v nariadení o kontrole peňažných prostriedkov v hotovosti sa vyžaduje iba to, aby príslušné orgány sprístupnili ohlásené údaje finančnej spravodajskej jednotke (FIU) toho členského štátu, v ktorom boli získané. Táto pomerne pasívna požiadavka sa dá jednoducho splniť tak, že sa vyplnené ohlasovacie formuláre sprístupnia na kontrolu finančnej spravodajskej jednotke. To však nestačí, pretože tieto informácie by sa mali jednotke aktívne postupovať, aby ich mohla analyzovať. Takisto platí, že ohlásené údaje sa môžu vymieňať s príslušnými orgánmi iných členských štátov iba vtedy, keď existuje podozrenie z nezákonnej činnosti, a dokonca aj vtedy je to nepovinné. To zapríčiňuje nejednotné vykonávanie a obmedzenú systematickú výmenu údajov.

Platné nariadenie okrem toho neumožňuje orgánom dočasne zadržať hotovosť, keď odhalia pohyby súm finančných prostriedkov pod určenou hranicou, pri ktorých existuje podozrenie z nezákonnej činnosti. Problémy spôsobilo aj nedokonalé vymedzenie pojmu hotovosť. Úrovně vykonávania existujúcich pravidiel v jednotlivých členských štátoch sa zároveň veľmi líšia.

Z uvedených dôvodov sa **navrhovaným nariadením o boji proti nedovolenému presunu peňažných prostriedkov v hotovosti**¹¹ rozširuje rozsah pôsobnosti existujúceho nariadenia o kontrole peňažných prostriedkov v hotovosti tak, aby zahŕňalo hotovosť posielanú nákladnou dopravou alebo poštou, a príslušným orgánom sa umožní zasiahnuť pri nižších sumách hotovosti, ak existuje podozrenie z nezákonnej činnosti. Návrhom sa rozširuje aj ohlasovacia povinnosť, pokiaľ ide o zlato (vo formách použiteľných ako vysoko likvidný prostriedok na uchovávanie hodnoty), a predpokladá sa systém ohlásení na požiadanie (tzv. systém oznamovania), pokiaľ ide o hotovosť posielanú poštou a nákladnou dopravou.

čin prania špinavých peňazí, a vyžaduje sa v ňom, aby krajiny zaistili, aby predchádzajúce alebo súbežné odsúdenie za predikatívny trestný čin a presné vymedzenie predikatívneho trestného činu nebolo nevyhnutnou podmienkou na odsúdenie za pranie špinavých peňazí].

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2005:309:0009:0012:SK:PDF>

COM(2016) xxx.

10

11

2. Zmrazenie majetku

Zmrazenie majetku je účinným nástrojom, ktorý bráni teroristom používať a prijímať finančné prostriedky a obmedzuje ich schopnosť vykonávať činnosť. Účinná konfiškácia narúša zdroje príjmov teroristických organizácií z dlhodobého hľadiska a bráni páchatelom získať výnosy z nelegálne získaného majetku.

Opatrenia zmrazenia a konfiškácie v súdnych konaniach

Jedným zo spôsobov, ako to dosiahnuť, je zmraziť a skonfiškovať majetok pochádzajúci z trestnej činnosti v priebehu súdnych konaní. Tento postup narúša zdroje príjmov teroristických organizácií z dlhodobého hľadiska a bráni páchatelom používať nelegálne získaný majetok.

Na doplnenie smernice z roku 2014 o konfiškácii a zaistení¹² (v ktorej sa stanovujú minimálne pravidlá pre zmrazenie a konfiškáciu majetku pochádzajúceho z trestnej činnosti), ako aj nedávno schválenej smernice o boji proti terorizmu (v ktorej sa uvádza financovanie terorizmu ako samostatný trestný čin) Komisia navrhla **nariadenie o vzájomnom uznávaní príkazov na zmrazenie a konfiškáciu majetku pochádzajúceho z trestnej činnosti**¹³. Tento návrh umožní účinnejšie cezhraničné zmrazenie a konfiškáciu majetku pochádzajúceho z trestnej činnosti nariadené v rámci trestného konania bez akýchkoľvek predbežných formalít. Spolu tieto nástroje rozšíria možnosti zmrazovania a konfiškácie majetku spojeného s terorizmom a trestnou činnosťou prostredníctvom súdneho rozhodnutia. To je obzvlášť dôležité, pretože súdne zmrazenie majetku v rámci trestných konaní poskytuje viac záruk ako administratívne zmrazenie majetku.

Administratívne zmrazenie majetku

Keď sa zistia finančné transakcie spojené s terorizmom a trestnou činnosťou, orgány verejnej moci ich môžu sledovať a v prípade potreby ich zablokovat' a zmraziť príslušný majetok. Administratívne zmrazenie majetku je dočasný nástroj preventívnej povahy, ktorý je možné použiť, ak neprebíha trestné konanie, s cieľom zabrániť osobám podozrivým z terorizmu použiť a prijať finančné prostriedky.

Finančná akčná skupina (FATF) vyžaduje, aby členské štáty mali platné ustanovenia na okamžité zmrazenie majetku fyzických alebo právnických osôb s prepojením na terorizmus. Neexistencia systému na zmrazenie majetku v niekoľkých členských štátoch, ako aj skutočnosť, že niektoré existujúce vnútroštátne systémy sú neúplné alebo neúčinné, vzbudzuje pochybnosti o úplnom súlade s medzinárodnými požiadavkami. Finančná akčná skupina v nedávnej analýze¹⁴ dospela k záveru, že 14 členských štátov EÚ nie je schopných uplatniť opatrenia na zmrazenie majetku voči osobám, ktoré skupina nazýva „teroristi činní v rámci EÚ“¹⁵. Po nadobudnutí účinnosti Lisabonskej zmluvy získala EÚ prostredníctvom článku 75 ZFEÚ výslovnú právomoc prijímať

¹² Smernica 2014/42/EÚ o zaistení a konfiškácii prostriedkov a príjmov z trestnej činnosti v Európskej únii.

¹³ COM(2016) 826.

¹⁴ Výsledky iniciatívy akčnej skupiny na zistenie potrebných skutočností, FATF/PLEN(2015)36.

¹⁵ Komisia sa však domnieva, že vo vnútroštátnych ani v medzinárodných právnych predpisoch neexistuje základ pre rozlišovanie medzi vnútorným a medzinárodným terorizmom.

administratívne opatrenia voči fyzickým a právnickým osobám, skupinám a neštátnym subjektom, ak je to potrebné na dosiahnutie cieľov v priestore slobody, bezpečnosti a spravodlivosti. Komisia sa vo februárovom akčnom pláne zaviazala posúdiť potrebu doplnkového administratívneho systému na zmrazenie majetku teroristov v rámci EÚ.

Pokiaľ ide o súčasnú bezpečnostnú hrozbu v Európe, najväčšou hrozbou pre európsku bezpečnosť je naďalej terorizmus inšpirovaný džihád¹⁶, zatiaľ čo celková hrozba od ostatných teroristických skupín – s veľmi málo výnimkami – sa naďalej posudzuje ako nízka¹⁷. Preto sa pridaná hodnota systému podľa článku 75 ZFEÚ v súvislosti s presadzovaním práva a bojom proti terorizmu v súčasnosti považuje za nízku.

Na súčasnú hrozbu prameniacu z medzinárodného terorizmu sa vzťahujú aj existujúce ustanovenia v rámci právnych predpisov EÚ. Systémy EÚ na zmrazenie majetku prijaté v rámci spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky (SZBP) umožňujú zmrazenie finančných prostriedkov a ďalších aktív spojených s terorizmom. Tieto systémy boli nedávno inovované a po prvýkrát umožňujú autonómne stanovenie niekoľkých opatrení vrátane zmrazenia majetku osôb prepojených na ISIL (Dá'íš) a sieť al-Káida¹⁸. Nový systém umožňuje zablokovanie finančných prostriedkov fyzických a právnických osôb, ktoré sú spojené s týmito organizáciami alebo sa zúčastňujú na činnostiach, ako je financovanie, výcvik, nábor, navádzanie na spáchanie teroristických činov, ako aj cestovanie mimo EÚ alebo do EÚ s cieľom zúčastniť sa na aktivitách ISIL (Dá'íš) alebo siete al-Káida. Tieto systémy sa vzťahujú na štátnych príslušníkov tretích krajín, ako aj občanov EÚ, pokiaľ sú napojení na medzinárodný terorizmus. Znamená to, že EÚ môže zablokovať majetok ktoréhokoľvek teroristu činného v Európe, pokiaľ má spojenie s týmito skupinami.

Pre ostatné skupiny činné v EÚ poskytuje posilnený rámec trestného práva viac možností na zablokovanie finančných prostriedkov spojených s terorizmom ako v minulosti s väčším počtom záruk než v prípade administratívneho zmrazenia majetku, pričom sú stále možné rýchle a účinné kroky.

Vzhľadom na malú pridanú hodnotu činností presadzovania práva v rámci nového systému prijatého podľa článku 75 ZFEÚ, a to, že existujúce nástroje už spĺňajú potreby vyplývajúce zo súčasných hrozieb, ako aj vzhľadom na širšie možnosti v kontexte trestného práva EÚ na zmrazenie majetku spojeného s terorizmom, sa Komisia domnieva, že v súčasnosti nie je potrebné prijať ďalšie opatrenia. Komisia však bude naďalej veľmi pozorne sledovať vývoj teroristickej hrozby v rámci EÚ a pravidelne preskúmať potrebu zavedenia opatrení na základe článku 75 ZFEÚ.

3. Sledovanie financovania terorizmu

V akčnom pláne boja proti financovaniu terorizmu sa zdôraznilo, že pokiaľ ide o odhaľovanie presunov finančných prostriedkov prostredníctvom finančných transakcií alebo identifikáciu teroristických sietí a pridružených osôb, kľúčovými nástrojmi sú

¹⁶ „Changes in Modus Operandi of IS revisited“ (Preskúmanie zmien v *modus operandi* ISIL); Europol, 2. december 2016.

¹⁷ Správa o situácii a trendoch v oblasti terorizmu v EÚ (TE-SAT) 2016, Europol.

¹⁸ Rozhodnutie Rady (SZBP) 2016/1693 o reštriktívnych opatreniach voči ISIL (Dá'íš) a al-Káide a voči osobám, skupinám, podnikom a subjektom, ktoré sú s nimi spojené, a o zrušení spoločnej pozície 2002/402/SZBP a nariadenie Rady (EÚ) 2016/1686 z 20. septembra 2016, ktorým sa ukladajú dodatočné reštriktívne opatrenia voči ISIL (Dá'íš) a al-Káide a voči fyzickým a právnickým osobám, subjektom a orgánom, ktoré sú s nimi spojené.

finančné spravodajské jednotky (FIU) a systémy na sledovanie, napríklad program EÚ a USA na sledovanie financovania terorizmu (TFTP). Existujúce kapacity by sa však mali posilniť, aby sa zameriavali na komplexné a rozsiahle finančné operácie a na „nízkonákladové“ teroristické operácie, pri ktorých sa používajú nové, ťažko vysledovateľné spôsoby platby. Veľmi významná je aj rýchlosť reakcie, pretože súčasné finančné služby umožňujú teroristom veľmi rýchlo presúvať finančné prostriedky z jedného miesta na druhé. To jasne poukazuje na potrebu zlepšiť spoluprácu a výmenu finančných spravodajských informácií a spravodajských informácií v oblasti presadzovania práva. Zdá sa, že sledovanie medzinárodných transakcií prostredníctvom dohody o programe EÚ a USA na sledovanie financovania terorizmu (TFTP) funguje efektívne. Po posúdení vplyvu dospela Komisia vo svojom oznámení z novembra 2013 k záveru, že zriadenie európskeho systému (označovaného ako TFTS, systém na sledovanie financovania terorizmu) podľa vzoru TFTP by nebolo primerané ani by neprinieslo pridanú hodnotu.

Vzhľadom na rýchlo sa vyvíjajúce tendencie financovania terorizmu by však napriek tomu bolo užitočné analyzovať potrebu doplnkových mechanizmov k programu EÚ a USA na sledovanie financovania terorizmu (TFTP) s cieľom odstrániť všetky potenciálne nedostatky (t. j. pokiaľ ide o transakcie, na ktoré sa program EÚ a USA na sledovanie financovania terorizmu nevzťahuje – najmä platby v eurách v rámci EÚ – a ktoré by nebolo možné inak sledovať).

Po prvé situácia sa od roku 2013 zmenila: teroristická hrozba sa presunula a teroristi často používajú finančné prostriedky v menších objemoch, ktoré nemusia nevyhnutne prechádzať cez systémy prevodov ako je ten, na ktorý sa vzťahuje program EÚ a USA na sledovanie financovania terorizmu (TFTP). Objavilo sa aj veľa nových platobných prostriedkov, ktoré ponúkajú teroristom nové spôsoby financovania.

Z diskusií s Europolom a členskými štátmi vyplýva, že európsky systém dopĺňajúci program EÚ a USA na sledovanie financovania terorizmu (TFTP) by mohol príslušným orgánom poskytnúť úplnejší obraz o relevantných finančných transakciách, ktoré v súčasnosti chýbajú, bez toho, aby museli vyhľadávať v mnohých databázach (väčšinou obmedzených na informácie zhromaždené na vnútroštátnej úrovni), a teda bez súvisiaceho rizika možného prehliadnutia dôležitých informácií. Umožnil by aj krížovú kontrolu týchto informácií s orgánmi iných členských štátov. V kombinácii s ďalšími spravodajskými informáciami by mohol pomôcť identifikovať podozrivé osoby v skoršom štádiu vyšetrovania, aby sa zabránilo útoku, poskytnúť užitočné spravodajské informácie hneď po útoku, umožniť rýchlejšiu identifikáciu páchateľov a ich podporovateľov a poskytnúť dôležité dôkazy na stíhanie teroristov.

Pridanú hodnotu európskeho doplnkového systému by však bolo potrebné posudzovať pri zohľadnení ďalších okolností. Tie by mali zahŕňať najmä: i) posúdenie rizík vyplývajúcich z konkrétneho kanála, ktorý sa použije na financovanie terorizmu, a primeranosť navrhovaného opatrenia; ii) technickú náročnosť, realizovateľnosť a náklady na zber a spracovanie veľkého množstva údajov od širokej škály subjektov, ako aj ekonomický vplyv na tieto subjekty; a iii) vplyv na základné práva, najmä na ochranu súkromia a právo na ochranu osobných údajov.

Hlavným problémom by bol rozsah pôsobnosti takéhoto systému, najmä to, ktoré platobné služby a služby prevodu finančných prostriedkov by mohol zahŕňať a od ktorých subjektov uchovávajúcich finančné informácie by sa mohlo požadovať, aby poskytovali informácie do tohto systému.

Aj obmedzenie rozsahu pôsobnosti na bezhotovostné prevody v rámci jednotnej oblasti platieb v eurách (SEPA) by mohlo poskytnúť určitú pridanú hodnotu, pokiaľ ide o presadzovanie práva: väčšina teroristických buniek, ktoré sa nachádzajú v Európe, získava určitý príjem z legálnych zdrojov – zvyčajne ich prijímajú prostredníctvom formálneho bankového systému – a na svoju každodennú ekonomickú činnosť aj na úhradu výdavkov súvisiacich s útokmi používa bankové účty a kreditné karty. Možnými poskytovateľmi údajov by boli poskytovatelia služieb finančných správ a automatizované klíringové ústavy, mohli by však nimi byť aj úverové inštitúcie. Hoci by však systém zahŕňajúci prevody v rámci SEPA ťažil z existujúceho regulačného rámca a spoločných noriem, nevzťahoval by sa na transakcie v rámci EÚ v iných menách ako euro a transakcie, pri ktorých sa používajú iné spôsoby platby.

Rozšírenie rozsahu pôsobnosti tak, aby zahŕňal aj prevody v iných menách a platby kreditnými, debetnými a predplatenými kartami, poskytovateľov elektronických peňaženiek, peňažné poukážky alebo virtuálne meny, by mohlo ešte viac zvýšiť pridanú hodnotu z hľadiska presadzovania práva. To by však súčasne zahŕňalo významné dodatočné množstvo údajov a poskytovateľov, čo by mohlo mať ďalší významný vplyv na náklady na systém a jeho primeranosť.

Vzhľadom na tieto okolnosti bude Komisia pokračovať vo svojom posúdení a zváži možnosti zriadenia európskeho systému na sledovanie financovania terorizmu, ktorý doplní existujúci program TFTP, vrátane vplyvu týchto možností na základné práva. Vzhľadom na technickú a právnu zložitosť týchto problémov bude potrebná podrobná konzultácia s poskytovateľmi finančných služieb. Komisia predloží správu o svojich zisteniach v lete 2017.

Pokiaľ ide o ďalšie plány, v roku 2017 budú pokračovať práce na úplnom splnení akčného plánu na posilnenie boja proti financovaniu terorizmu, najmä pokiaľ ide o možnosť posilnenia právomocí colných orgánov v boji proti financovaniu terorizmu, predloženie návrhu na riešenie financovania terorizmu prostredníctvom obchodu s tovarom a nezákonného obchodovania s kultúrnymi objektmi a preskúmanie možností na rozšírenie prístupu orgánov presadzovania práva a ďalších orgánov verejnej moci k registrom bankových účtov. Komisia vyzýva spoluzákondarcov, aby sa prednostne venovali legislatívnym návrhom, ktoré už boli predložené, a aby bez ďalšieho odkladu dospeli k dohode o revízii 4. smernice o boji proti praniu špinavých peňazí¹⁹.

IV. POSILŇOVANIE INFORMAČNÝCH SYSTÉMOV A ODSTRANOVANIE NEDOSTATKOV

Účinná a systematická výmena informácií medzi členskými štátmi a silné, vzájomne prepojené informačné systémy sú kľúčovými nástrojmi pri posilňovaní našej obrany proti terorizmu a organizovanej trestnej činnosti. Komisia túto prácu posúva vpred tým, že zaisťuje, aby členské štáty lepšie vykonávali existujúce nástroje, a urýchl'uje svoju prácu, ktorá sa začala v apríli 2016 a ktorej cieľom sú silnejšie a inteligentnejšie informačné systémy pre hranice a bezpečnosť²⁰. Cieľom je zabezpečiť, aby príslušné orgány mali systematicky k dispozícii potrebné informácie z rôznych informačných systémov na riešenie aktuálnych bezpečnostných výziev.

¹⁹ https://ec.europa.eu/priorities/sites/beta-political/files/joint-declaration-legislative-priorities-2017_en.pdf

²⁰ Pozri oznámenie o „silnejších a inteligentnejších systémoch pre hranice a bezpečnosť“, COM(2016) 205 final zo 6.4.2016.

Kľúčovým prvkom zlepšovania riadenia informácií na úrovni EÚ je vyriešenie nedostatkov existujúcich systémoch a optimalizácia ich výkonu. Na tento účel Komisia predložila súbor návrhov na posilnenie účinnosti a efektívnosti **Schengenského informačného systému (SIS)** ako v súčasnosti najvýznamnejšieho a najčastejšie používaného nástroja na výmenu informácií²¹. Na základe komplexného hodnotenia je cieľom nových návrhov Komisie²² zlepšiť funkcie systému tak, aby vyhovovali novým operačným potrebám.

Na základe návrhu sa zlepší a rozšíri používanie SIS a jeho pridaná hodnota pre presadzovanie práva a posilní sa právo príslušných agentúr EÚ, napríklad Europolu a Eurojustu, na prístup. Rozšíria sa niektoré existujúce kategórie zápisov a typy kontrol, zavedie sa nová kategória zápisov o „neznámych hľadaných osobách“ a preventívny zápis o deťoch, u ktorých je vysoké riziko únosu. Zavedie aj povinnosť vytvoriť zápis v SIS v prípade, že je osoba hľadaná v súvislosti s teroristickým trestným činom. Návrhom sa zlepší aj presadzovanie rozhodnutí o návrate vydaných neoprávnene sa zdržiavajúcim štátnym príslušníkom tretích krajín zavedením novej kategórie zápisov pre rozhodnutia o návrate. Okrem toho prispeje k účinnému presadzovaniu zákazov vstupu pre štátnych príslušníkov tretích krajín na vonkajších hraniciach tým, že ich zapísanie do SIS bude povinné. Na základe návrhu sa do systému pridajú nové funkcie, napríklad účinnejšie využívanie údajov, ako sú podoba tváre a odtlačky prstov. Zvýši sa aj bezpečnosť a kvalita údajov zaznamenaných v SIS, napríklad tým, že sa príslušníkom v teréne poskytnú jednotné požiadavky, pokiaľ ide o bezpečné spracovávanie údajov SIS.

Návrhom sa posilní ochrana osobných údajov zavedením dodatočných záruk na zabezpečenie toho, aby boli zhromažďovanie, spracúvanie a prístup k údajom obmedzené výhradne na to, čo je nevyhnutné, pri plnom dodržiavaní právnych predpisov EÚ a základných práv vrátane práva na účinnú nápravu.

Okrem zlepšenia fungovania existujúcich systémov bude pokračovať aj práca na spôsobe vzájomnej interakcie informačných systémov. V správe predsedu Komisie Junckera o stave Únie v septembri 2016 a záveroch Európskej rady z decembra 2016 sa poukazuje na význam odstránenia súčasných nedostatkov v riadení informácií a zlepšenia **interoperability a vzájomného prepojenia medzi existujúcimi informačnými systémami**. Expertná skupina Komisie na vysokej úrovni pre informačné systémy a interoperabilitu posudzuje možnosti dosiahnutia tohto cieľa. Expertná skupina na vysokej úrovni sa zameriava na prístup založený na multidisciplinárnosti a spolupráci medzi viacerými agentúrami, ako je opísaný v Európskom programe v oblasti bezpečnosti, vrátane možných synergií s informačnými systémami pre riadenie hraníc a medzi orgánmi presadzovania práva a colnými orgánmi, ako sa stanovuje v správe colnej únie EÚ.

Aby expertná skupina na vysokej úrovni pre informačné systémy a interoperabilitu urýchlila plnenie, 21. decembra predložila predbežnú správu predsedu s návrhom na vytvorenie jedného vyhľadávacieho portálu, ktorý umožní orgánom presadzovania práva a riadenia hraníc v teréne vyhľadávať v existujúcich databázach a informačných systémoch EÚ naraz. Príslušné orgány členských štátov by takisto mohli takto naraz vyhľadávať v databázach Europolu, a to vďaka systémovému rozhraniu, ktoré Europol vyvíja s členskými štátmi. V správe sa zdôrazňuje aj význam kvality údajov a uvádzajú sa odporúčania na zlepšenie kvality údajov v systémoch EÚ.

²¹ V roku 2015 príslušné vnútroštátne orgány skontrolovali osoby a predmety s použitím údajov uložených v SIS pri takmer 2,9 miliardách príležitostí a vymenili si viac ako 1,8 milióna doplňujúcich informácií.

²² COM(2016) 883.

Expertná skupina na vysokej úrovni predloží svoju záverečnú správu v prvej polovici roka 2017. Na základe týchto zistení a diskusií s Európskym parlamentom a Radou Komisia zváži opatrenia na ďalšie posilnenie interoperability informačných systémov EÚ a zvýšenie ich účinnosti pri riešení aktuálnych bezpečnostných hrozieb.

IV. ZÁVER

Komisia sa bude aj naďalej usilovať o napredovanie v práci na vykonávaní Európskeho programu v oblasti bezpečnosti s cieľom vybudovať účinnú a skutočnú bezpečnostnú úniu a v januári predloží správu o ďalšom pokroku. Januárová správa sa zameria na posilnenie našej obrany – vrátane pokroku, pokiaľ ide o predbežnú správu expertnej skupiny na vysokej úrovni pre informačné systémy a interoperabilitu.